

Michael Bijnens

Het **BESTE** uit **ONSZELF**

UITGEVERIJ PLUIM
Amsterdam / Antwerpen

Eerste druk, mei 2020

© Michael Bijns

Omslagontwerp Lisa Dröes
Typografie binnenwerk Michiel Niesen, Haarlem
Auteursfoto Anneke Hymmen
Productiebegeleiding Tim Beijer
Drukkerij Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 929 2846 7

NUR 301

www.uitgeverijpluim.nl

Voor Anke

'It is sometimes an appropriate
response to reality to go insane.'

– Philip K. Dick

EEN

Wist ik veel wat het leven te betekenen had.

Mijn mobiele data-abonnement, ik weet waarvoor dat dient, het aanrechtblad in mijn keuken, de haren in mijn oksels, ja, maar het leven? Nergens heb ik ooit een handtekening gezet, een contract getekend, een bestelling geplaatst; ik heb er niet om gevraagd om in leven te zijn, ik heb het bestaan geteeld, gekweekt noch uitgebroed. Gewoon *er zijn*, elke ochtend tussen zeven en halfacht wordt het opnieuw en zonder mededogen in mijn gezicht gewreven en heb ik niet meer dan zestien uur om daarvan te bekomen. Wakker worden, voelen hoe de dag voor je ligt, als een woestijn waarin je nooit echt verder komt dan waar je begon.

Ik ga zo meteen vertellen over mijn dochter, het koele kind van wie ik heb geleerd waarom ik leef. Maar eerst mijn kat. Daarover had ik het namelijk die avond terwijl ik stond te zweten op een podium in een ondergronds hol waar mensen naartoe komen om te lachen. Een tweederangs komediantenkelder ergens aan de oostkant van 25th Street. Eigenlijk werkte ik al jaren niet meer als een echte komiek; een paar keer had ik in de Comedy Cellar wat materiaal mogen uitproberen op avonden waarop ook mensen als Louis C.K. en Sarah Silverman optra-

den, maar dat hield op toen de eigenaar van de club mij ronduit vertelde dat mijn psychische ellende maar tot bepaalde grenzen grappig bleef en me vriendelijk verzocht elders op te treden. Sarah Silverman kwam ik achteraf nog eens tegen in een broodjeszaak waar ik voor twaalf dollar per uur achter de kassa stond. Ze glimlachte en sloeg een praatje, maakte zelfs een grapje. Het was makkelijker geweest als ze gewoon had gezwegen.

Nu werkte ik in een comedyclub waar alleen toeristen kwamen die niet beter wisten. Elke dag stond ik zelf op straat kaartjes te verkopen voor twintig dollar per stuk, werk dat ik moest doen om mijn plek op het podium terug te verdienen. Ik ronselde veelal Koreanen en Japanners wier Engels niet goed genoeg was om mijn grappen te begrijpen. Europese toeristen waren na de optredens meestal ziedend omdat ik ze op voorhand niet mocht vertellen dat ze volgens de kleine lettertjes op hun kaartje voor minimaal dertig dollar aan borrelnootjes en drank moesten consumeren. Vooral de standaardfooi van zes procent boven op die dertig dollar en de elf procent btw zorgden ervoor dat niemand mij achteraf ooit kwam bedanken voor mijn pointes. Ik geef het grif en eerlijk toe: de middelmatigheid van dit leven wende niet. Ik was vijfenvijftig en ik had mij nog steeds niet met mijn lot verzoend.

Goed, mijn kat dus. Het dier heet Robin Williams, en is manisch-depressief. Ik weet niet zeker of mijn kat al-

coholist is. Ik geef hem weleens whisky, maar dat doe ik meestal pas na elf uur en dan ben ik steevast zelf zo bezopen dat ik niet kan zien hoeveel Robin Williams precies drinkt. Vijf jaar geleden is hij gestopt met spinnen, een tijdlang heb ik hem Ben & Jerry's gegeven om hem wat te sussen, nu ligt hij meestal dagenlang onbeweeglijk voor het raam naar de sterren te kijken. Mijn kat is kosmisch ingesteld. Mijn kat denkt na over ruimte en tijd. Mijn kat ziet de leegte tussen de sterren en hij weet dat die onophoudelijk en onomkeerbaar groter wordt. Elke dag meer leegte.

In een van de verhalen die ik in die derderangsclub vaak vertelde, draaide ik 's nachts een donker lied van Leonard Cohen, mengde ik whisky met wodka – een betere combinatie dan je zou verwachten – en zette ik het raam open, op de vierentwintigste verdieping ergens in Manhattan. Ik vertelde vrolijk hoe ik vervolgens mijn kat op het balkon zette, benieuwd of hij het lef zou hebben de duik naar het einde der dingen te maken. Het was een week nadat de echte Robin Williams zichzelf om het leven had gebracht, en ik vroeg mijn kat: heeft ons bestaan betekenis? Als het beest zou springen wist ik het eindelijk zeker. In plaats daarvan draaide hij zich schichtig om en zei hij plots, met de stem van de man wiens naam hij droeg: 'Stop whining, fucker, if you jump you're dead. I've got eight more suicides to go.'

Er was één Japanner die lachte, maar dat deed hij vlak

voor de punchline in plaats van erna. Behalve een slechte grap was het gros ervan niet waar. Ik woon niet op de vierentwintigste verdieping in Manhattan, maar in een krot ergens diep in Queens, in een rattenhol achter een Chinees restaurant dat ik tot diep in mijn slaap kan ruiken. En nee, whisky en wodka zijn samen niet te zuipen. Ik heb het meer dan eens geprobeerd, en het was nooit een succes.

Hoe dan ook, het was nog geen tel na deze sketch dat ik haar zag zitten.

Een schim van een vrouw, links achter in de zaal, weg-gemoffeld achter een steunpilaar, een frêle jongedame van een jaar of vierentwintig met een huid die van een afstand bijna onstoffelijk leek. Omdat ze haar uiterste best had gedaan zich te verstoppen, zag ik haar pas halverwege de show, wat betekent dat ze ook al mijn andere afschuwelijke grappen had gehoord – mijn onnozele anekdotes over abortus, over mijn eigen onderdrukte seksuele fantasieën over Barack Obama en het verhaal van die ene keer dat ik mijn pijnlijk gezwollen penis, nog tijdens een date met een prachtige maar onbereikbare vrouw, in de toiletten van een Georgisch restaurant ter afkoeling in een pot tijgerbalsem had gestopt. Ze had het allemaal gehoord.

Langer dan een tel, misschien twee, bleef mijn blik niet bij haar hangen, maar het was lang genoeg om te zien hoe haar gezicht, nog steeds, na al die tijd, precies

dezelfde uitdrukking had. De neutraliteit en ondoordringbaarheid van een witte muur. Haar sprekende maar tegelijkertijd onpeilbare ogen. Het contrast tussen de onwrikbaarheid van die blik en de manier waarop haar schouders haar hele houding omlaagtrokken.

Zodra ik haar zag, hield alles op. Het piepen in mijn hersenen liep over in dat van de microfoon. De draad gleed door mijn vingers, het ding viel met een pijnlijke plof op de grond. Een Fransman stond op, probeerde een paar zinnen in het Engels uit te kramen, ging daarna verder in het venijn van zijn eigen taal. Het maakte niks meer uit, ik verstond hem toch niet, ik kon niks meer horen, ik hijgde en ik trilde. Mijn zicht en bewustzijn sloegen voor een paar seconden op tilt en in die tijd leek het alsof alles om mij heen verdween.

Tot ik van het podium strompelde en onderweg naar buiten als een slappe worm door de kluiten van het publiek kroop, waarna ik ergens bij de ingang tegen de betonnen borst van een buitenwipper botste en voelde hoe iemand aan mijn armen trok en ik mij als een gek uit die houdgreep losrukte. Ik hoorde iemand een kreet van pijn uiten, was nog steeds niet helemaal zeker wat licht en donker was, werd buiten omzwoachteld door lawaai en kou en de angstige haast en het dronken gezwalk van mensen die het nauwelijks kon schelen dat ik schreeuwend de straat op kwam gerend.

Zij was weg.

Ik zag haar niet tussen de verdwaasde gezichten bij de uitgang, haar lichaam bevond zich evenmin tussen de gedrongen lijven in de gang. In de visuele overdaad van die willekeurige straat op die willekeurige avond in New York waren de kleur van haar haar, haar jas, haar broek nergens meer te bespeuren. Uiteindelijk had ik mijn dochter niet meer dan twee seconden bewust gezien. Daarna was ze weer weg.

In mijn appartement wist ik niet wat als eerste af te breken. Mijzelf, mijn meubilair, mijn computer, of de schappen en kasten en dozen waarin ik mijzelf wanhopig zou ingraven in de ijdele hoop nog een spoor van haar terug te vinden.

Ik bleef eerst een seconde stilstaan in de woonkamer om naar Robin Williams te kijken. Hij lag op precies dezelfde plek als waar ik hem die ochtend had achtergelaten, een halve meter van zijn voederbak. De kat keek naar mij en hij wist nu al precies hoe ik met mijn ontreddering zou omgaan, want hij had al tientallen keren dezelfde twijfel gezien, hij wist hoe ik twee stappen in de richting van de keuken zou zetten, dan zou aarzelen om vervolgens mijn weg voort te zetten en toe te geven aan de lulligste van al mijn verslavingen. Uiteindelijk kwam ik terug uit de keuken met een gezinsverpakking *mellow cakes*, aanvankelijk nog met het voornemen er maar twee of drie te eten.

Halverwege die verpakking begon ik de zoveelste zinloze expeditie door al mijn paperassen. Ik startte bij de lades in mijn bureau, haalde brieven en rekeningen tevoorschijn, bladerde door stapels papier waarop meestal maar twee zinnen stonden geschreven, mislukte grappen die ik eigenlijk al lang had moeten weggooien. Ik had meer papier dan wat anders in mijn leven en geen van die vellen vertelde een verhaal dat ergens heen leidde. Alles wat ik niet nodig had gooide ik op een stapel in het midden van de kamer. De mellow cakes voldeden al snel niet meer om alle onrust te stillen, en om de tien minuten liep ik naar de commode en dronk van een fles pure gin die ik al lang niet meer proefde. Ik wist dat er ergens in die stapels papier een telefoonnummer verdwaald moest zijn, jaren geleden, een vermolmd visitekaartje met het nummer van een politieagent in Albuquerque die mij allicht al lang was vergeten – de laatste tien vierkante centimeter die mij met haar verbonden.

Amy, zo heet ze.

Als ik die naam nu uitspreek, proef ik honing in mijn mond, of die siroop die je op pannenkoeken smeert. Het was de bedoeling dat die naam iets zachts en lieflijks uitstraalde. Een naam die ik heb bedacht trouwens, niet mijn ex, een naam die zou werken als een soort talisman, een naam die ervoor moest zorgen dat haar nooit iets overkwam maar die haar desondanks nooit echt had beschermd.

Na drie uur zoeken vond ik een stuk gefrituurde kip in de kast dat daar was beland in de aanloop naar een avond waarop ik een vrouw mee naar huis had genomen, die vond dat ik op haar vader leek en om drie uur 's nachts was weggegaan nadat ze had gemerkt wat al die gefrituurde kip had gedaan met de smaak van het zweet in mijn lenden. De bout in mijn kast was tot leven gekomen, dan weer vergaan en uiteindelijk deels verdwenen in een energiefactuur die nu vol gele vlekken stond en nooit was betaald.

De stank, de rotzooi, beschamende foto's, mijn weinig verheffende schoolrapporten, een foto van mijn moeder, van voor- of nadat ze was gestorven, ik wist door de zenuwen en de drank het verschil niet meer, alles kwam weer boven, dingen die ik al wilde vergeten voor ik ze wist, alles, behalve het telefoonnummer van die agent, het telefoonnummer waar ik nu eigenlijk niet eens iets aan zou hebben. Ook die smeris was destijds op een doodlopend spoor uitgekomen, ook hij raakte na al die tijd haar coördinaten bijster. Misschien was de melding dat ik de vermiste persoon in zijn dossier vanavond twee seconden in New York had gezien niet eens geloofwaardig genoeg om het onderzoek opnieuw te openen. Mijn zoektocht was een even zinloze bezwering van mijn paniek en pijn als dat plastic pak met chocola en eiwit-schuim.

Ik kon blijven zoeken zolang ik wilde. Mijn dochter

bleef even genadeloos afwezig als ze de afgelopen acht jaar was geweest.